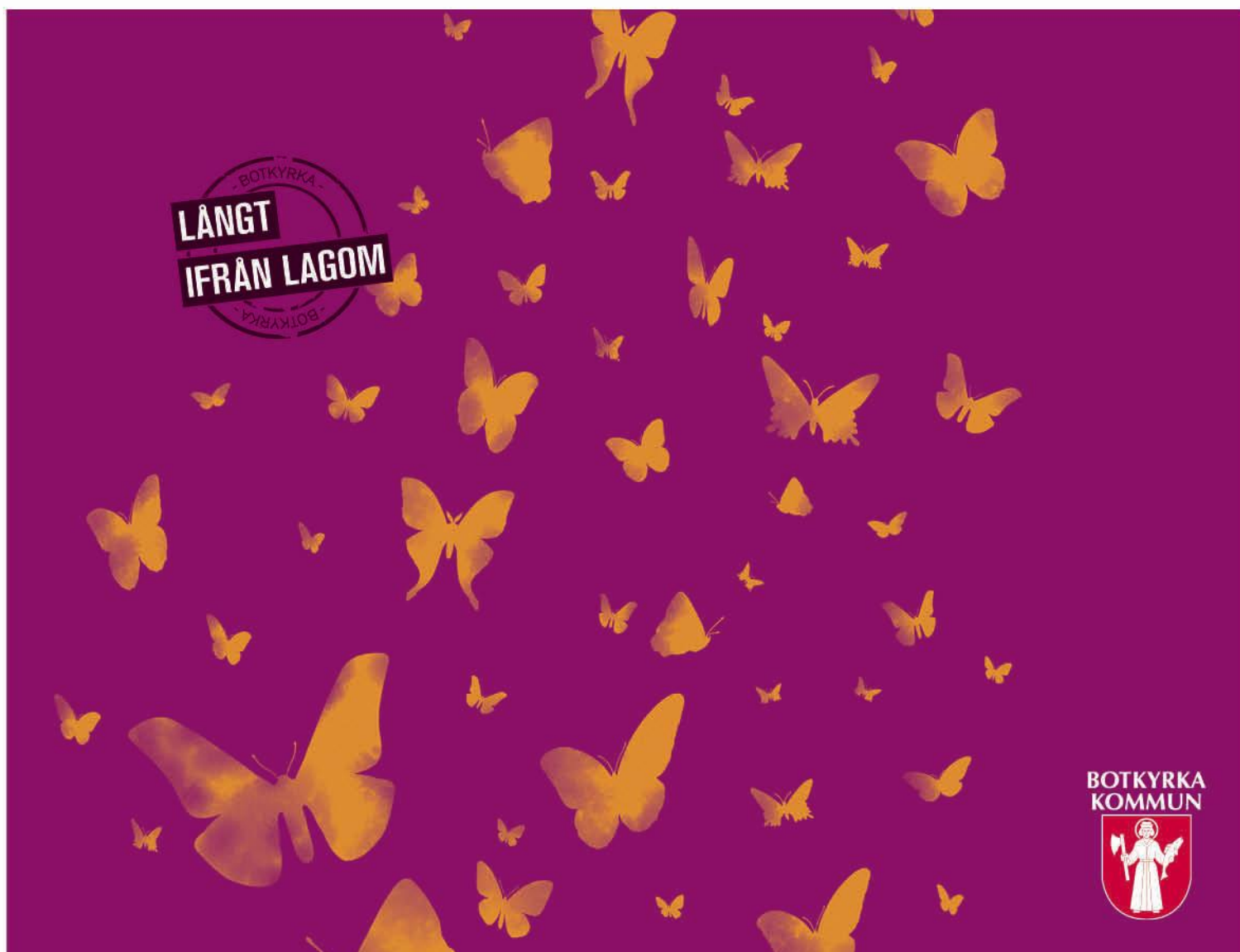

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Styrande principer för skolstrukturen i Botkyrka

Syfte

De styrande principerna för skolstrukturen i Botkyrka syftar till att åstadkomma pedagogisk och ekonomisk hållbarhet. Det handlar om barns och elevers lärande och utveckling samt måloppfyllelse i skolan. De styrande principerna ska vara långsiktigt vägledande vid utformningen av kommunens förskolor och skolor. Det gäller för ärenden som rör organisation så väl som lokaler.

Styrande principer för skolstrukturen i Botkyrka

1. Organisering i större enheter

- Förskolor samordnas i större förskoleenheter med en gemensam rektor per enhet.¹
- Nya kommunala förskolor bör ha plats för minst cirka 140 barn.
- Alla grundskolor eller rektorsområden bör ha minst 600 elever.
- Grundskolor som har under 600 elever samordnas i rektorsområden.
- Grundsärskolan organiseras i större enheter på grundskolor med årskurs F-9 med lämplig fördelning inom kommunen.

Genom att organisera förskolor och skolor i större enheter eller rektorsområden stärks möjligheten till kollegialt lärande eftersom det finns fler kollegor att utbyta erfarenheter med. Lärare kan på så sätt utveckla undervisningen utifrån forskning och beprövad erfarenhet. Det är särskilt viktigt för ämneslärare och inom grundsärskolan där det är färre lärare med samma specialisering. Skolverket anger att det leder till bättre resultat hos barn och elever när förskollärare och lärare tillsammans med kollegor analyserar och utvärderar sin undervisning. Detta är en viktig förutsättning för en positiv skolutveckling och det vetenskapliga stödet för effekterna är starkt.²

Lärarens kompetens lyfts i forskning fram som en av de mest betydelsefulla faktorerna för elevers skolframgång. Att läraren har relevant utbildning och kompetens för sitt uppdrag avgör till stor del undervisningens kvalitet.³ Behovet av en stabil och robust grundskoleorganisation är särskilt starkt i de områden som har socioekonomiska utmaningar⁴. En välorganiserad grundskoleverksamhet ger bättre förutsättningar för att rekrytera skickliga lärare och erbjuda undervisning av hög kvalitet.

Att organisera förskolor och skolor i större enheter eller rektorsområden gör det möjligt att använda resurser och personal mer effektivt. En förskola eller skola behöver ha vissa funktioner oavsett hur stor eller liten verksamheten är. Samordning i större enheter eller rektorsområden kan minska behovet av antalet tjänster inom en del funktioner. Utbildningsförvaltningen har gjort beräkningar som dessutom visar att en större skola har möjlighet att finansiera en mer omfattande elevhälsa och fler lärarassistenter vilket ger bra förutsättningar för att skapa en lärmiljö som präglas av trygghet och studiero (se bilaga 1).

Större enheter eller rektorsområden innebär större flexibilitet både vad gäller schemaläggning och möjligheter för lärare att undervisa i de ämnen de är behöriga i. På mindre enheter är risken större att lärare får undervisa även i andra ämnen. Större skolor ger också bättre förutsättningar för att kunna erbjuda heltidstjänster (se bilaga 1). Den styrande principen om att samla mindre skolor i rektorsområden ligger i linje med utvecklingen i många andra kommuner.⁵

¹ Omorganisationen genomfördes 2019. Förskolorna har organiserats i tre förskoleenheter per stadsdel, UF/2019:28.

² www.skolverket.se (a)

³ Hansson & Gustafsson 2016

⁴ SOU 2019:40

⁵ Exempelvis Nacka kommun och Nyköpings kommun

2. Helhetsperspektiv med årskurs F-9

→ Alla nya grundskolor byggs för årskurs F-9.

→ Grundskolor som inte har årskurs F-9 samordnas i rektorsområden som omfattar årskurs F-9.

Genom att organisera samtliga grundskolor i större enheter eller rektorsområden som omfattar årskurs F-9 ges bättre förutsättningar för ett helhetsperspektiv avseende elevernas skolgång och underlättar bland annat övergångar.⁶ Skolverket poängterar att när ett barn eller en elev byter skola eller skolform finns risken att viktig information går förlorad. Det kan påverka alla barn och elever, men i synnerhet de som är i behov av särskilt stöd. Att övergången fungerar är en betydelsefull faktor för en god skolgång.⁷

Helhetsperspektivet ger också bättre förutsättningar att anpassa undervisningen utifrån elevers behov. Skolverket uppger att ungefär fem procent av eleverna kan räknas som särskilt begåvade och behöver andra utmaningar än övriga elever.⁸ Det kan vara en svårt för lärare att möta dessa behov. Genom att organisera större enheter som omfattar alla årskurser underlättas det kollegiala samarbetet avseende dessa utmaningar och lärare i de högre årskurserna kan till exempel stödja lärare i lägre årskurser.

Helhetsperspektivet med årskurs F-9 ligger i linje med hur många andra huvudmän organiserar sin verksamhet.⁹

3. Verka för en blandad elevsammansättning i skolorna

→ Mottagande av nyanlända elever ska ske strategiskt på flera olika skolor.

Forskning pekar mot att det är boendesegregation och skolval som är de avgörande faktorerna bakom den ökande skolsegregationen.¹⁰ Skolverkets analyser för åren 1998–2016 visar att skolor har blivit alltmer uppdelade utifrån elevernas familjebakgrund. Analyserna visar också att skolans socioekonomiska sammansättning har fått en större betydelse för elevernas resultat.¹¹ Skolsegregationen riskerar att negativt påverka skolväsendets förmåga att kompensera för elevernas skilda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Den riskerar vidare att negativt påverka den sociala sammanhållningen.¹²

Ett exempel på hur elevsammansättningen på skolorna kan blandas är att strategiskt placera förberedelsegrupper på olika grundskolor. Det skulle bland annat ge större möjligheter för nyanlända elever att lära sig svenska och därmed få bättre förutsättningar för skolframgång.

4. Begränsa överkapaciteten på förskole- och skolplatser

→ Organisationen anpassas så att antalet förskole- och grundskoleplatser ligger i balans med behovet.

⁶ IFAU 2017

⁷ Skolverket 2014

⁸ www.skolverket.se (b)

⁹ Exempelvis Sundsvalls kommun och Internationella Engelska Skolan

¹⁰ Böhlmark, A. & Holmlund, H. (2011)., IFAU (2014)., IFAU (2015)., Yang Hansen, K. & Gustafsson, JE. (2016)., Östh, J. m.fl. (2013)., Trumberg, A. (2011)., SOU 2019:40., Brandén & Bygren (2018).

¹¹ Skolverket (2018).

¹² Skolverket (2009)., Boguslaw (2018).

Botkyrka kommuns grundskolor har en omfattande överkapacitet som är ojämnt fördelad mellan skolor och stadsdelar. Totalt bedömer förvaltningen att det finns ett överskott på grundskoleplatser om cirka 1 400 platser. Inom förskolan finns en överkapacitet motsvarande ungefär 400 platser. Överkapaciteten är kostsam och bör därför undvikas. Genom att anpassa antalet grundskoleplatser till behovet kan resurserna användas till undervisning istället för lokaler.

Inom gymnasieskolan är situationen i nuläget den motsatta. I regionen beräknas antalet ungdomar i gymnasieåldern (16–18 år) öka med drygt 20 000 personer fram till 2027. Det pågår ett samarbete i gymnasierregionen för att klara av utmaningen.¹³ Inom gymnasieskolan är det brist på platser och en utbyggnad med cirka 700 platser är planerad i Botkyrka de närmaste åren.

Pröva Botkyrka kommuns förskole- och skoletableringar ur ett strategiskt perspektiv

→ Alla nyetableringar av förskolor och skolor ska prövas ur ett strategiskt perspektiv vad gäller lokalisering, fastighetsägare och huruvida det ska vara en kommunal eller fristående huvudman med mera.

Omsättningen av boende är hög i Botkyrka, särskilt i de norra kommundelarna. Många Botkyrkabor väljer att flytta från kommunen när de får stabil ekonomi och stabil social situation. Såväl den sociala situationen i hela bostadsområden som skattekraften påverkas negativt. Ett sätt att motverka en sådan negativ utveckling är att se till att det finns attraktiva skolor i alla stadsdelar där vårdnadshavare kan känna sig trygga i att deras barn får en bra utbildning som ger goda livschanser.

En växande befolkning i kombination med omfattande renoveringsbehov i befintliga välfärdsfastigheter medför extremt höga investeringskostnader för att säkerställa tillgång till lokaler för hela det kommunala välfärdsområdet.

Alla etableringar ska prövas strategiskt så att de på bästa sätt svarar mot de styrande principerna. Det kan till exempel handla om:

- att bygga stora enheter så att små enheter i dåligt skick kan avvecklas
- att etablera skolor med tillräcklig attraktionskraft för att motverka utflyttning
- att hyra skollokaler av externa byggare/fastighetsägare
- att lokalisera skolor så att de främjar blandad elevsammansättning

Bilaga

Beräkningar och organisatoriska förutsättningar

¹³ Storsthlm 2019

Referenser

- Boguslaw, Julia (2018). *Kamrateffekternas betydelse: en forskningsöversikt*. Stockholm: Landsorganisationen i Sverige
- Brandén, Maria & Bygren, Magnus (2018). *School Choice and School Segregation: Lessons from Sweden's School Voucher System*. Linköping: Linköping Universitet.
- Böhlmark, A. & Holmlund, H. (2011). *20 år med förändringar i skolan: Vad har hänt med likvärdigheten?*
- Hansson, Åse & Gustafsson, Jan-Eric (2016). *Pedagogisk segregation: Lärarkompetens i den svenska skolan ur ett likvärdighetsperspektiv*. Pedagogisk forskning i Sverige. Årg 2. Nr 1-2.
- IFAU (2014). *Decentralisering, skolval och fristående skolor: resultat och likvärdighet i svensk skola*. Rapport 2014:25.
- IFAU (2015). *Skolsegregation och skolval*. Rapport 2015:5.
- IFAU (2017). *Hur ska högstadiet organiseras? – Effekter av övergången till 1-9-skolor*. Rapport 2017:6. Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.
- Internationella Engelska Skolan
<https://engelska.se/sv/our-schools/join-queue>. Hämtad 2020-01-24.
- Nacka kommun
<https://www.nacka.se/valfard-skola/nackas-kommunala-skolor/rektorsomraden/faq-om-rektorsomraden/>. Hämtad 2020-01-24.
- Nyköpings kommun
<https://nykoping.se/barn-och-utbildning/grundskola/kommunala-f-6-skolans-organisation-och-namn-pa-skolorna>. Hämtad 2020-01-24.
- Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? – Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2014). *Övergångar inom och mellan skolor och skolformer – Hur övergången ska främja kontinuitet i skolgången från förskolan till gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2018). *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*. Rapport 467
- SOU 2019:40. *Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan*. Stockholm: Elanders Sverige AB.
- Storsthlm (2019). *Gymnasiebehovet 2019 – Trender och kunskap om Stockholms läns gymnasierregion*. Stockholm: Storsthlm.
- Sundsvalls kommun
<https://sundsvall.se/wp-content/uploads/2019/10/Skolstruktursutredning-Sundsvall-20191014.pdf>. Hämtad 2020-01-24.
- Trumberg, A. (2011). *Den delade skolan., Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan*. SOU 2019:40.
- www.skolverket.se (a)
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskningsbaserat-arbetssatt/forskningsbaserat-arbetssatt-i-undervisningen>. Hämtad 2020-01-24

www.skolverket.se (b)

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-begavade-elever>. Hämtad 2020-01-24.

Yang Hansen, K. & Gustafsson, JE. (2016). *Causes of educational segregation in Sweden – school choice or residential segregation*, Educational Research and Evaluation 22 (1-2): s. 23-44.

Östh, J. m.fl. (2013). *School Choice and Increasing Performance Difference: A Counterfactual Approach*. Urban Studies 50 (2): s. 407–425.